

פז	דין באיזו בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בשול	1
פה	שלא להעלות בשר על השלחן כשאוכלין גבינה	7

סימן פז – דין באיזו בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בשול:

(א) ¹כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים, אחד לאיסור בישול, ואחד לאיסור אכילה(א), ואחד לאיסור הנאה(ב). ²והוציא אכילה בלשון בישול, לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול(ג), אבל מדרבנן אסור בכל ענין. ³(כל צקר בחלב שאינו אסור מן התורה, מותר בהנאה⁴):

(^א) לאיסור אכילה - ואף שלא כדרך אכילה⁵ והנאה⁶ אסור, וחייב מלקות. משא"כ בשאר איסורים חוץ מכלאי הכרם (פ"ת).

(^ב) לאיסור הנאה – לרוב פוסקים לוקה על הנאה, ולרמב"ם לא. והשיעור הנאה לפי הצל"ח היא שיעור כזית, ולרע"א כפרוטה, ובענין חצי שיעור אסור מן התורה צ"ע. ובשר בחלב הנאסר בהנאה קוברין אותו. ואם שרפו גם אפרו אסור בהנאה מה"ת. ולענין אי מותר להאכילו לכלבים עמ"ש לקמן סימן צ"ד ס"ק ה' (פ"ת).

(^ג) שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול כו' - כלומר אבל לא ע"י כבוש ומליחה שאינו דרך בישול (ש"ך).

(^ד) דרך בישול - וחס בחם בלא רוטב לא הוי דרך בישול ומותר בהנאה. אף באלו שאינם אלא דרבנן ומותר בהנאה צריך ליתנם לעובד כוכבים כך ולא יבשל מתחלה דא"כ עובר על הבישול ואסור בהנאה מה"ת דאף דהחתיכה בלעה שלא כדרך בישול מ"מ הרי אח"כ נתבשל הבשר עם החלב הבלוע בו (פ"ת).

(^ה) כל בשר בחלב כו' מותר בהנאה - לבשל לאכול אסור בבשר עוף אבל בישול מותר בעוף ומיהו י"ל אסור לבשל משום מראית עין, והמחמיר לאסור בשר עוף בהנאה תבא עליו ברכה. להדליק נר חנוכה אסור בבשר בחלב, דעובר על בישולו, דיש בישול אחר בישול אפילו במקום שאין בישול בשבת (ש"ד), וי"ח שאין איסור בישול אחר בישול (רע"א).

(^ו) שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה - בשר חיה ועוף אסור לעשות מליחה וכבישה בחלב, אף דהוי גזירה לגזירה. וע"י טיגון בשר וחלב גמור אף דהפרי חדש החליט דהוה מן התורה הנה המנחת יעקב בכלל פ"ה בסולת למנחה צידד להקל, ולכן יש לצדד בהפסד מרובה להתיר מיני טיגון בהנאה. וצלי אסור מן התורה. הקדירה שהיה כבוש חלב מעת לעת ובשלו בשר בהמה אסור בהנאה אף דבלעה הקדירה ע"י כבישה מה בכך הלא פלטה אח"כ ע"י בישול לבשר ואסור בהנאה [הגהות רעק"א: וי"ח די"ל דבכבישת חלב לא בלע הכלי כיון דהיתירא בלע כמ"ש ד"מ א"ח סי' תמ"ז הובא במג"א שם סקט"ז]. הקדירה שהיה כבוש חלב מעת לעת שבישלו בה בשר עוף כבוש בכלי אוסר ככולו (מ"ז).

(ב) ⁷גדי, לאו דוקא, דהוא הדין שור, שיה ועז. ולא שנא בחלב אם, ולא שנא בחלב אחרת, אלא שדבר הכתוב בהווה:

¹ חולין קטו ע"ב.

² תורת הבית הקצר צ"ג ס"ד פד ע"ב.

³ או"ה ארוך כלל ל' דין ה.

⁴ עי' המשך האו"ה: אמנם המחמיר תבא עליו ברכה.

⁵ כמו לאכלן חי או עירב בהם דבר מר (רמב"ם מאכ"א פי"ד ה"י-י"א).

⁶ כגון להניח חלב על מכתו (פסחים כד ע"ב)

⁷ מכילתא דרזי ישמעאל משפטים, מסכתא דכספא פרשה כ.

(ג) ⁸ אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה, או בשר טמאה בחלב טהורה, מותרים בבישול ובהנאה. ובשר חיה ועוף, אפילו בחלב טהורה, מותר בבישול, ובהנאה, ואף באכילה אינו אסור, אלא מדרבנן. ⁹ אבל דגים והגבים, אין בהם איסור, אפילו מדרבנן: הגה – ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים זה צקר עוף, הואיל ואינו רק מדרבנן. חלב צקר בהמה, יש להניח אל כל החלב שקדים, משום מראית העין, כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דס:

(¹¹) טמאה - בשר נבילה וכן חלב אסור לבשל בחלב מן התורה ולוקה על בישולו אבל באכילה אין בו איסור בב"ח ואינו אסור בהנאה לצד א', והסומך ע"ז במקום הפסד לא יפסיד, ועי' פמ"ג בפתיחה שכתב דנקטינן דאסור בהנאה מן התורה, אמנם אפילו לדגמ"ר יש לחוש למבשל בב"ח, אף דלענין שבת לא חשיב בישול בכה"ג אך לענין בב"ח אפשר דהוי בישול (פ"ת).

(¹²) מותרים בבישול ובהנאה - כזית חלב שנפל על חתיכה שיש בה ג"ט זיתי בשר ונאסרה ואח"כ נפלה החתיכה לשאר בשר ויש ס' נגד כזית חלב ולא נגד החתיכה החתיכה נשארה באיסורה בהנאה והשאר מותר בהנאה [אבל אסור באכילה] דהא לית בהו טעם חלב כלל אלא דקיבלו טעם מחתיכת איסור דנעשה נבילה¹⁰ תו הוה כקיבלו טעם משאר איסורין ומותרים בהנאה אבל אם החלב עדיין נותן טעם בשאר אוסרת עד אלף פעמים בהנאה ואף שכבר נאסר החלב פעם א'. איסורי הנאה שנתנו טעם למאכל מותר למכור דאין העובד כוכבים נותן יותר בשביל הבלוע (מ"ז). כזית בשר טמא וכזית בשר טהורה שנפלו לג"ט זיתי חלב י"א דאיסורין מבטלין זה את זה, עיקר זה רק אם טמא וטהור אין טעמן שוין, אבל באמת אין זה ברור והלכך בטעמא תליא מלתא וכל שנרגש טעם הבשר וודאי אסור באכילה ולענין הנאה יש לעיין דבאכילה אסור משום טמא ג"כ דנותן טעם וחיך אוכל יטעם אבל הנאה י"ל דרך בישול אסרה תורה וכל שאין בבשר טהור כדי ליתן טעם לא נעשה בב"ח ושרי בהנאה (ש"ד), והעיקר כדעה הראשונה (הגהות רע"א על הש"ד).

(¹³) ובשר חיה ועוף כו' ואף באכילה כו' - וה"ה איפכא בשר בהמה טהורה בחלב חיה טהורה אינו אסור מה"ת (פ"ת).

(¹⁴) מותר בבישול - מותר לבשל בשר לעובד כוכבים בקדרה של חלב אינו ב"י דכל שאינו אסור רק מדרבנן לא גזרו בבישול והנאה וכאן ליכא מראית עין דמי יודע אם הוא קדירה של בשר או של חלב מ"מ יש להחמיר מדכתב רמ"א סעיף ו' דאסור לחתות וכו'. ואפשר משום דמתחלה היה חלב גמור החמירו בו קצת (פ"ת).

(¹⁵) אבל דגים כו' - בב"י כתוב ומ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה והוא ט"ס וצ"ל עם בשר כמוזכר בא"ח סי' קע"ג (ט"ז), וי"א דגים בחלב סכנה ובחמאה ובשומן הנקלט מעל גבי חלב אין סכנה, ויש לזהר שלא לבשל חלב עם דגים כי חמירא סכנתא מאיסורא ועיין מגן אברהם או"ח סי' קע"ג [ז"ל: ואפשר דבזמן הזה אין סכנה כ"כ¹¹] (מ"ז)¹².

(¹⁶) ונהגו לעשות חלב משקדים כו' הואיל כו' - מ"מ נראה שיש להניח לכתחלה שקדים גם אצל בשר עוף אלא במקום שאין לו שקדים אין לאסור בשביל זה האכילה דכל מאי דאפשר לן לתקוני מתקנינן, ואפילו בבשר בהמה לא נאסרה בדיעבד אם אין לו שקדים (ט"ז), וי"א דצ"ל דמירי בבישול דאי לאו הכי אפילו בשר בהמה ליכא איסורא דאורייתא וא"צ להניח שקדים.

⁸ חולין קיג ע"א.

⁹ פס קג ע"ב.

¹⁰ קשה למה זה לא מין במינו ובטל ברוב?

¹¹ ולכן מקילים בענין נטילת ידים, עי' רמ"א קטז ג, אמנם בקטז ב לכו"ע אסור בדיעבד אם בשלו יחד

¹² עי' צדה לדרך פרשת צו.

וי"א שאף בשר עוף אסור אם לא שיניח שקדים אצלו בתוכו או בצידו להיכירא, וכן עיקר¹³ (ש"ך).

(א²¹) חלב משקדים - אין לאסור להניח בשר עוף בחלב שקדים בלי שיניח שקדים אצלו אלא אם הוא בפני הרואים כמו בסעודות גדולות דאיכא מראית עין גמור אבל בביתו מותר (פ"ת).
(ד) אסור לבשל בחלב אשה, מפני מראית העין. ואם נפל לתוך התבשיל, בטל, ואין צריך שיעור: הגה ונראה לפי זה, לכל שכן לאסור לזקל לכתחלה בחלב טמאה, או צקר טמא בחלב טהור ודוקא צקר בהמה, אבל בעוף, לרבנו, אין לחוש:

(ט²¹) ואם נפל לתוך התבשיל - ואם עירב במזיד בתבשיל אסור לו ולמי שנעשה כן בשבילו ע' לעיל סי' ס"ו בש"ך סק"א (רע"א).

(ט²⁰) ונראה לפי זה כו' - לא גזרו משום מראית עין אלא במידי דכשר לאכילה כל אחד לחוד דאז דומה לבשר טהור וחלב טהור ומ"ה בבישול עם חלב שקדים צריך להניח שם שקדים לכתחלה ובחלב אשה שג"כ מותר כל שפירש ממנה כמ"ש בסי' פ"א ע"כ אסור לבשל עם בשר משום מראית עין, אלא שאין בידי להקל במה שהחמיר רמ"א, ומ"מ פשוט בעיני דלפי זה כל שכן שיש לאסור מפני מראית עין לבשל בשר עוף בחלב שגזרו בו רבנו בהדיא איסור בשר וחלב, אבל במקום צורך לרפואה אף שאין סכנה בדבר יש להתיר בישול בחלב במה שאין האיסור אכילה אלא מדרבנן וכ"ש חלב טמאה או בשר טמא (ט"ז), בגווני דליכא למיחש למראית העין כגון לרפואה וכיוצא בו, גבי חלב אשה לרפואה שרי אפילו אין בו סכנה כלל, מאחר דאין בו איסור כלל אלא משום מראית העין, אמנם יש צד שכל הלשון בישול היא ל"ד אלא כל האיסור מראית עיין היא באכילה דווקא, ואינו עיקר (ש"ך), גם בבישול צריך להניח שקדים ליד הסיר (ש"ד), קשה לי דמ"מ אמאי מותר בהנאה נוחש למראית עין וצ"ע (רע"א).

(ט²⁰) או בשר טמא. קשה לי דלתסר ג"כ בשר טמאה בחלב טמאה משום מראית עין (רע"א).

(ט²¹) אבל בעוף דרבנן אין לחוש - וי"א אף בעוף יש לחוש (ש"ך).

(ה) ביצים הנמצאים בעופות, אם הם גמורות דהיינו שיש להם חלבון וחלמון, אע"פ שהיא מעורה בגידים, הרי זו גמורה ומותר לאכלה בחלב. אבל אם אין לה אלא חלמון, אסור לבשלם בחלב. אבל אם אכלם בפני עצמם, מותר לאכול אחריהם גבינה או חלב:

(ט²¹) אף על פי שהיא מעורה בגידים כו' - עי' לעיל סימן פ"ו ס"ד דבהכה תרנגולת על זנבה והטילה ביצים דאסורות משום אבר מן החי (ש"ך).

(ט²¹) ומותר לאכלה בחלב - בדיעבד כל זמן שנגמרה הקליפה אפי' בקרום לבן לחוד סגי ואין עליו דין בשר כלל, אפילו לענין אבר מן החי (ט"ז).

(כ²) אבל אם אין לה אלא חלמון כו' - משמע אף על פי שאינה מעורה דכל שלא נגמר אלא החלמון כגוף הבשר ניהו, ולכתחלה אין לאכול בחלב אפילו אותן שנגמרו בחלמון וחלבון וקליפתן רכה עדיין אפילו אינן מעורות, אבל בדיעבד אם נתבשלו עם חלב, נראה דמותר. אבל אם הן מעורות, אפי' בדיעבד אסור, העיקר דגמורות היינו שנגמרו בחלמון וחלבון דאם אותן שקליפתן רכה מעורות אפי' דיעבד אסור, מיהו אם לא נגמר אלא החלמון והן מעורות יש להקל במקום הפסד מרובה (ש"ך), מעורות היינו דאית ביה שורייקי סומקי אפילו נגמרה החלמון והחלבון מיקרי מעורות (ש"ד). ועיקר כש"ך (פ"ת).

(כ²) אסור לבשלם בחלב - האי לבשלם ר"ל לאכלם (ש"ך), כאן אפשר כ"ע מודים דשרי לבשל ביצה המעורה בחלב דמינכר ולא אתי לאיחלופי (ש"ד). ודוקא בנמצאת במעי אמה אחר

¹³ יש לעיין אם יש איסור לשתות חלב שקדים בסעודה בשרית, ואם יש לשים סימן, שהרי לא מובא ועי' כנה"ג ויד אפרים שמתירים כאשר אומרים זה אחר זה.

¹⁴ סו"ת הרשב"א ח"ג רנז.

¹⁵ זילנה ז ע"א, רשב"א תורת הבית הקלר ז"ג ריש ס"ז פל ע"ב.

שחיטה אבל אם הטילה אותה בחייה כדרכה אפילו אם הקליפה רכה מותר לאכלה בחלב לכתחלה (פ"ת).

(כב) אבל אם אכלן בפני עצמן - אפילו אם הם מעורים עדיין באשכול (מחבורות בבשר השדרה) ואפילו לא נגמר אלא החלמון וגם הם מעורות באשכול מותר לאכול אחריהן גבינה או חלב (ש"ך), וטעמא דבשר עוף דרבנן ובביצים לא גזרו אף דחשיב כבשר ממש (ש"ד).
 (ו) ¹⁶המעושן והמבושל בחמי טבריא, אין לוקין עליו(כג). וכן המבשל בשר במי חלב, או בחלב מתה(כד), או בחלב זכר, או שבישל דם בחלב, פטור, ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב(כה): הגה - ¹⁷וחלב זכר לא מקרי חלב כלל(כו). ואם נפל לתוך קדירה של בשר, אינו אוסר. אבל חלב מתה, ומי חלב(כז), אוסרים המאכל כמו חלב עגמה. ואפילו צינור, יש לאסור לכתחלה. ¹⁸יש אומרים לאסור לחתות האש תחת קדירה של עו"ג(כח), לפי שהם מצטלים בהם פעמים חלב פעמים בשר, והמחתה תחת קדירה שלהם צא לידי צינור של בשר. ¹⁹עוד כתבו דאין לערצ מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב, וליתן לפני בהמה, לאסורים בהנאה(כט). עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים לחפית הראש, אין לשמש בו, לעושין אותה מאפר שעל הכירה ורגילות הוא להתערב עם בשר וחלב. ²⁰ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן הקדירות של התנורים שבצית החורף, משום דנתזים עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדירות שצטטלים בתנורים. וצדיעצד אין לחוש בכל, ואף לכתחילה אין בזה אלא חומרא בעלמא והמקיל לא הפסיד:

(כב) אין לוקין עליו - אבל איסורא מיהא איכא וכן בחלב מתה איסורא מיהא איכא כדלקמן סימן צ' גבי כחל ואפילו בחלב זכר (ש"ך). משמע דאיכא איסור דרבנן [בחלב זכר דבהמה - פ"ת] ואם נפל לתבשיל אסור עד ס' והרמ"א מיידי בחלב זכר אדם דליכא אלא מראית עין וכל תערובת ליכא מראית עין ושרי באין ס' (ש"ד).

(כג) או בחלב מתה - כלומר חלב שייצא ממנה לאחר מיתתה ולא שנא מתה מעצמה או נשחטה כדלקמן סי' צ' גבי כחל (ש"ך), חלב נבילה יש בו איסור תורה אלא שאין לוקין עליו (ש"ד). המבשל בשר בחלב של בת פקועה י"א שחייב שראויה לילד, וי"א שפטור שלא טעון שחיטה (פ"ת).

(כד) ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב - אין לוקין עליו כלל דאנן קי"ל דדם שבישלו או שמלחו אינו אלא מדרבנן וכמש"ל סימן ס"ט ל"ט (ש"ך).

(כה) וחלב זכר לא מקרי חלב כו' - של חלב זכר של אדם, וכיון דלא מקרי חלב ולית ביה אפילו איסור דרבנן, אבל חלב של בהמה זכר יהיה איסור דרבנן (ש"ך), וי"א דבחלב זכר דבהמה איירי משום דלא שכיח לא גזרו דאי דאדם תיפוק דלא גרע מחלב אשה (ש"ד).

(כז) ומי חלב כו' - אפי' אותו מי חלב שנשאר אחר שעושין הגבינות אוסר המאכל (ש"ך).

(כח) י"א דאסור לחתות האש כו' - י"א דאסור לבשל בשר איסור בבית ישראל בקדירה של עובד כוכבים שמא יחתה הישראל כו' לכן צריך לשפחות עובדות כוכבים שתי קדרות א' של בשר וא' של חלב, מיהו בשר לאו דוקא אלא ה"ה שאר דברים דזיל בתר טעמא, מיהו אין בזה אלא חומרא בעלמא ואין העולם נזהרין בזה (ש"ך), בשר בחלב יש בישול אחר בישול ומ"מ הבלוע שבתוך הקדירה מבשר וחלב יחד שיפלוט לחוץ ויתבשל לא חשו דזה לא הוה דרך בישול, אבל בשר בקדירה בת יומה מחלב וודאי הוה דרך בישול (ש"ד).

¹⁶ רמז"ס מאכ"א פ"ט ה"ו.

¹⁷ או"ה הארוך כלל ל"א דין יב ויג.

¹⁸ ??

¹⁹ מהרי"ל מנהגים הלכות או"ה עב ע"א.

²⁰ פסקי מהרי"ו סי' כד.

(כט) דאסורים בהנאה - היינו כשהדיחם במים רותחים ועירבם כך רותחין הא לא"ה אינו אסור בהנאה כיון דאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול (ש"ך), כשהיד סולדת בו בכלי ראשון מיקרי מבשל הא כלי שני אף דמפליט ומבליע לא מבשל ושרי בהנאה (ש"ד).

(ל) ורגילות להתערב שם בשר בחלב - והא דלא מיתסר מה"ט לחפיפת הראש שהרי נהנה משום דלרחוץ ראשו כיון שאינו דבר של אכילה לא חשיב הנאה כיון שאינו נהנה מגוף האיסור וע"ל סי' ק"ח ס"ד בהג"ה וס"ס קנ"ה בהג"ה (ש"ך).

(לא) ואף לכתחלה כו' - קדירות של מתכות אין להחמיר אפילו לכתחלה משום דאף אם היה ניתן היה חוזר ומתלבן ע"י האש (ש"ך), בתנורים שלנו בבית החורף אין רגילים להתבשל שם כלל וודאי שרי ומיהו יש ליזהר שלא לשאוב מים בכלי חולב ואח"כ בכלי בשר דפעמים שהם מלוכלכים ולא הוה ב' נותני טעמים להיתר ויש למחות ביד העושים כן (ש"ד).
(ז) המבשל שליל²¹ בחלב, חייב. וכן האוכלו. אבל המבשל שליא, או עור וגידים ועצמות ועיקרי קרנים ומלפים הרכים, פטור. וכן האוכלם, פטור:

(לב) פטור וכן האוכלם כו' - ה"נ איסורא מיהא איכא (ש"ך), נמצא עצם חלול בתוך מאכל חלב והיה ספק שמא היה מוח יש להחמיר ויש מתירים דלא מחזקינן איסורא²². וי"א בעצמות הרכין אסורין אף העצמות אמנם כאן משמע דעצמות הקשים נמי אסורין בב"ח מדרבנן. אותן שעורותיהן כבשרן כמו: עור השליל ועור תחת האליה ועור בית הבושת דהוה מן התורה כבשר ה"ה לענין בב"ח אפשר שאסור באכילה ובהנאה. הביאו דבש בנודות של עור אסור²³, דאף שיבש הוא, מ"מ נתלחח תוך שיעור כבישה, אם לא לצד השיער יע"ש²⁴, ויראה דמשום הכי אסור לצד הבשר שיש תלתלי בשר עדיין מחובר בעור, משא"כ לצד השיער אף דכבוש אסור בכלול, מ"מ העור לחוד אין בו טעם כל כך, ויש לסמוך ג"כ אמאן דאמר בשר בדבש פוגם, ומיהו שמן זית אוכלים אף הבאים בנודות דפוגם הוא בשמן (ש"ד).

(ח) יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (פי' חלב המתמצה מקפאון הגבינה), אינם בכלל מי חלב, ואסור מן התורה. אלא מי חלב היינו אחר שעושים הגבינות מבשלים הנסיובי, והאוכל צף מלמעלה, ולא נשאר בו אלא מים בעלמא. זהו הנקרא מי חלב:

(ט) אינם בכלל מי חלב - ע"ל סי' פ"א ס"ה ומ"ש שם (ש"ך), אפילו בהפסד מרובה יש לאסור בהנאה ומיהו אי יש עוד ספק אי מצטרפין דליהוי ס"ס או לאו איני אומר לא אסור ולא היתר וצ"ע כעת בזה (ש"ד).

(ט) חלב הנמצא בקיבה, אינו חלב, ומותר לבשל בו בשר אפילו בצלול שבה. ויש מי שאוסר, (וכן נוהגין):

(טז) אינו חלב - דנפקא ליה מתורת אוכל וחשיב כפרש וטנופת (ש"ך), ואף דנותן טעם לשבח ומעמיד הוא אפילו הכי קים לחז"ל דנפיק מתורת חלב ולא הוה אלא כפירשא בעלמא ואף אם בישלו בה דהוה דאורייתא אפילו הכי שרי (ש"ד).

(טז) ויש מי שאוסר - פי' בצלול דוקא ויש מי שאוסר אוסר אפי' בקרוש ואין בו לחלוחית חלב כלל (ט"ז), לבשל בצלול דאוסר רמ"א היינו לאכול, דלבשל ממש לכתחלה בלא"ה אסור משום מראית עין (מ"ז), פי' בצלול, ואף לכתחלה מותר בקרוש, מיהו בצלול אפילו בדיעבד אסור, מיהו נראה דלכתחלה אסור אף בקרוש משום מראית העין כמ"ש בסעיף ד' (ש"ך).

²¹ תינוק?

²² זה אפילו אם יש קצת מוח?

²³ מקורו משבולי הלקט (חלק ב' סי' לד) עור קיבה שמולחין ומייבשין אותו וממלאין אותו חלב מותר דכיון שנתייבש העור הוי כעץ בעלמא ואין בו שום לחלוחית בשר.

²⁴ הכנה"ג מביא צד המתירים ולא מסכים איתם.

²⁵ רא"ש חולין פרק כל צקר סי' נא.

²⁶ כ"ף חולין מג ע"א.

(י) ²⁷חלב הנמצא בקיבה (לכתחלה אין להניחו בקיבה עד שיטונן החלב בתוך הקיבה, אבל זדיעבד אין לחוש עד) שנמלח בקיבתה, או שעמד בו יום אחד, אסור להעמיד בו(לט): הגה – ואם העמיד בו, אם הוא הכלול אוסר כל הגזינות עד שיהא ס' בחלב שהעמיד נגד הקיבה האסורה(מ). ואם היה ס' בחלב, הכל מותר. ואם היה הקיבה קרושה, אינה אוסרת כלום(מא), אפילו היה ס' בחלב נגד הקיבה. ואם היה הקיבה כלול מתחלה, ונקרש, יש לו דין כלול. ²⁸ויש מקילין בזה, ובמקום הפסד יש להקל(מז). ²⁹עור הקיבה, לפעמים מולחים אותו ומייבשין אותו(מג), ונעשה כעץ, וממלאים אותו חלב, מותר, ומאחר שנתייבש הוא כעץ בעלמא, ואין בו לחוחית צדק:

(ל) לכתחלה אין להניחו כו' - הטעם מפורש שם שחלב הקיבה חריף וחמוץ שהרי מעמידין בו (ש"ך), דחריף וחזק הוא ויש לחוש שיפליט ויבליע ובדיעבד אין אוסר כ"א בנמלח או כבוש מעת לעת אבל לא כשיעור על האש לחוד (ש"ד).

(ל) שנמלח בקיבתה - והשיעור שישהה במליחה לחשוב כרותח נתבאר בסי' ס"ט סעיף י"ח ושיעור מליחתו שיהיה כרותח בסימן צ"א סעיף ה' (ט"ז), בעינן כשיעור על האש וירתיח ואין נאכל מחמת מלחו מטעם דיש דיעות דאף הצלול מיחשב פירשא וממילא טעם בשר הנבלע בה הוה ג"כ פירשא, מ"מ לדידן אוסרת מליחה בכולו כמו שכתב בסימן ק"ה סעיף ט', א"כ אין צריך כשיעור על האש וכ"ש חלב יש לומר דהוה שמן וצריך לומר דאפילו הכי מקילין כיון ד"א דצלול נמי הוה פירשא ומיהו כדי קליפה נאסר מיד וצריך ס' נגד הקליפה (מ"ז). צריך שישהה במליחתו כדי שיתנו על האור ויתחיל להרתח וכדלעיל סי' ס"ט ס"ח וצריך שיהא נמלח כ"כ שאינו נאכל מחמת מלחו וכדלקמן סי' צ"א ס"ה ונראה דאף לדידן דקים לן במליחה לאסור מיד וכן אפילו לא נמלח רק מעט כדרך שמולחין לצלי מ"מ יש להתיר כאן בדיעבד אם העמידו בו גבינות אם לא נמלח בכה"ג כיון דבלאו הכי חשבי ליה כפרש בעלמא אפילו לצלול וגם הוא מילתא דרבנן דמן התורה אינו אסור אלא דרך בישול ולא ע"י מליחה (ש"ך), מיהו כדי קליפה בעינן עכ"פ ס' כמו שכתבנו בט"ז. ומיהו אם נמלח מליחה מועטת ולא שהה והעמיד גבינות ובשלו הגבינות אח"כ אפשר דאין להקל דתו הוה דאורייתא, וצ"ע (ש"ד), עי' לעיל ס"ק (ד) (פ"ת).

(ל) או שעמד בו יום א' - פירוש מעת לעת דהוי ככבוש (ש"ך).

(ל) אסור להעמיד בו - פי' שלא יתן מאותו חלב שנמלח בקיבה או הועמד בה יום אחד לחלב בשביל שיקפיא לעשות ממנה גבינה (ט"ז).

(מ) עד שיהא ס' בחלב כו' - כלומר עד שיהא ס' בחלב שהעמיד ונעשו גבינות נגד החלב שהיה בקיבה שנאסרה בקיבה משום בשר בחלב. ולכאורה קשה כאן כיון שהוא דבר המעמיד אפי' באלף לא בטיל וכמ"ש בסעיף י"א, י"ל דדוקא דבר מעמיד שאסור מעצמו ממש כגון נבילה אמרינן דלא בטיל משא"כ הכא שאין המעמיד אסור מעצמו אלא משום תערובת בשר בחלב ולכך בטיל שפיר הכא כיון דלא נאסר אלא על ידי מליחה וכבוש דאינו אלא מדרבנן ס"ל להרב דלא חשיב כגופו של איסור לענין שיאסור במעמיד בכל שהוא (ש"ך).

(מ) ואם היה הקיבה קרושה אינה אוסרת - דפירשא בעלמא היא ואין להקשות מ"מ יאסור משום טעם בשר שנבלע באותו פירשא, דהוי כנותן טעם בר נותן טעם, וי"א דלא הוי כנ"ט בר נ"ט כיון שקבלה החלב טעם מהקיבה הוי כטעם ראשון אלא הטעם דגם טעם בשר הנבלע בה הוי כפירשא בעלמא (ט"ז), כלומר אם היה החלב שבקיבה קרושה אינה אוסרת כלום אפילו לא היה ס' בחלב שהועמד נגד החלב שבקיבה והטעם דבקרוב חשיב החלב כפירשא בעלמא וליכא למימר עכ"פ קבלה טעם מעורר הקיבה דאין כח בטעם שקבל פרש זה מן העור לכשיתחבר אח"כ עם חלב גמור שממנו נעשה הגבינה שיוליך עמו טעם בשר (ש"ך), אף דלא

²⁷ צ"י.

²⁸ שיערי דורח פג א' מר"ת

²⁹ שכלי הלוקט ח"צ סי' לז.

שייך נ"ט בר נ"ט באוכלין כמו שכתבנו בסי' צ"ה הכא בפרש הוה כמו בכלי ושפיר דמי (ש"ד).

(מב) ובמקום הפסד יש להקל - ואף לפמ"ש בסקכ"ה?? דאפי' בקרוש ממש יש מחמירים, נראה דהכא בצלול ונקרש, יש להקל ג"כ במקום הפסד מרובה, כיון דאין כאן אלא איסור דרבנן (ש"ך), וי"א דכל שהיה דרך בישול בצלול ואח"כ נקרש יש להחמיר (ש"ד).

(מג) עור הקיבה לפעמים כו' - וה"ה שאר בני מעיים כשמייבשים אותן עד שנעשו כעץ ומ"מ נראה דלכתחלה אין לעשות כן (ש"ך), אבל בשר יבש כעץ אוסר והוא הדין עור הקיבה ובני מעיים בבישול יש לאסור דמתרכך ונותן טעם, והוא הדין ע"י שריה מעת לעת יש להחמיר בעור הקיבה, ודוקא ע"י מליחה או כשיעור על האש הוא דמותר (ש"ד).

(יא) ³⁰ אם העמיד גבינה בעור קיבת כשרה, יש בה טעם בשר, אסורה. ואם לאו, מותרת. אבל המעמיד בעור קיבת נבלה, וטריפה, ובהמה טמאה, אוסר בכל שהוא: הגה - מסוס לזכר האסור בעלמו, ומעמיה, אפילו צאלף לא צטיל. ³¹ ודווקא שלא היה טעם מעמיד אחר, רק האסור, אבל אם היה טעם ג"כ מעמיד היתר, הו"ז זה גורס, ומותר אם איכא ס' נגד האסור:

(מז) העמיד גבינה בעור כו' - פי' שנתן חתיכת העור בחלב (ט"ז), ונקפה (מ"ז).

(מח) יש בה טעם בשר - כלומר כשאין בגבינה ס' נגד העור והמחבר אזיל לטעמיה דס"ל לקמן ר"ס צ"ח דסמכינן אטעימת העובד כוכבים לכך כתב סתם אם יש ביה טעם בשר אבל אנן קי"ל דלא סמכינן האידנא אטעימת עובד כוכבים וכמ"ש הרב בהג"ה שם והלכך לעולם משערינן בס' והיינו דכתב הרב בהג"ה לישנא דאיכא ס' (ש"ך), ואפילו באיסור דרבנן לא סמכינן עכשיו אקפילא ואפילו מסיח לפי תומו ג"כ עיין סי' צ"ח (ש"ד).

(מט) אבל המעמיד בעור קיבת נבילה - החילוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו עם הגבינה כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא האי באפיה קאי והאי באפיה קאי אבל עור נבילה וכיוצא בו שאסור מעצמו כיון שהוא מעמיד אנו רואין כאילו האיסור בעין (ש"ך), המעמיד בדבר המותר מצד עצמו בטל הוא ואפילו נבלע בו איסור, ואם עשה המעמיד פעולתו אף שלא שהה מעת לעת וכיוצא אסור ונכון הוא (ש"ד).

(נ) אבל אם היה שם ג"כ מעמיד כו' - אם יש סיוע מן ההיתר מותר אף על פי שאפשר שהיה גם באיסור לחוד כדי להעמיד דהוי ליה זה וזה, ומיירי במצמצם בבירור בענין זה דודאי לא היה באיסור לחוד כדי להעמיד אבל בלא"ה אין לנו לסמוך על היתר זה (ט"ז וש"ך), י"א אפילו מחומצת כבר בהיתר ונפל איסור לתוכה ויש בה כדי לחמץ אוסר. דע דאנן קי"ל מעמיד ולטעמא עבידי אין בטילין ומ"מ יש הבדל ביניהן כי מעמיד קי"ל דהוה רק מדרבנן ובטעמא י"א דהוה דין תורה כל שנרגש הטעם אפילו באלף ומיהו אם נאבד הטעם במיעוטו ואין מרגישין כלל ודאי דבטל אף לטעמא עבידי (מ"ז).

סימן פח - שלא להעלות בשר על השלחן כשאוכלין גבינה:

(א) ³² אפילו בשר חיה ועוף, אסור (א) להעלות על שלחן (ב) שאוכל עליו גבינה, שלא יבא לאכלם יחד (ג). ³³ אבל בשלחן שסודר עליו התבשיל, מותר ליתן זה בצד זה:

³⁰ חולין קטז ע"א, ורשב"א סס, ורמב"ם מאכ"א פ"ג הי"ג.

³¹ מרדכי סס תשלג.

³² חולין קג ע"ב.

³³ סס קד ע"ב.

(א) אפילו בשר כו' אסור כו' - וה"ה איפכא גבינה אסור להעלות על שלחן שאוכל עליו בשר בהמה וחיה ועוף ופשוט (ש"ך).

(ב) אסור להעלות על השלחן - ונראה דוקא בשר אסור להעלות על השלחן שאוכל חלב או איפכא משום דלא בדילי אינשי מיניה מפני שכל אחד היתר בפני עצמו, אבל מותר להעלות בשר נבילה על השלחן שאוכל עליו בשר כשירה. אמנם עי' א"ח סימן ת"מ דעובד כוכבים הבא עם חמצו לבית ישראל אסור להעלותו עמו על השלחן כו' ופסק כך בש"ע שם נראה דהתם משום חומרא דחמץ שאני דכיון דחמץ במשהו רחוק הוא שלא יתערב פירור א' משל עובד כוכבים בשל ישראל. וכן אסור להעלות לחם של איסור על השלחן כדרך שאסור בבשר וחלב (ש"ך) אין להדליק בחמאה דגזרינן שמא ינטף ממנה על הבשר אבל בנרות של שומן העשוי כעין פתילה לא חיישינן שמא יטף, והא דלא כתבו ג"כ שלא להדליק בחלב י"ל דחלב בדיל מיניה ונזהר שלא להחזיקו אצל מאכל (פ"ת).

(ג) שלא יבוא לאכלם יחד - ואף על פי דכשאוכלם יחד נמי ליכא איסור דאורייתא שאין איסור אלא דוקא דרך בישול יחד ונמצא דהוי גזירה לגזירה בגמרא אמרי' דבכה"ג גזרינן גזירה לגזירה (ט"ז).

(ב) הא דאסור להעלותו על השלחן, דווקא בשני בני אדם המכירים זה את זה (ד), אפילו הם מקפידים זה על זה, אבל אכסנאים, שאין מכירין זה את זה, מותר. ואפילו המכירים, אם עשו שום היכר, כגון שכל אחד אוכל על מפה שלו, או אפילו אוכלים על מפה אחת ונותנים ביניהם פת להיכר, מותר: הגה - ³⁴ודוקא שאין אוכלין מן הפת המונח ביניהם להיכר, אבל אם אוכלין ממנו, לא הוי היכר, דבלאו הכי הפת שאוכלין ממנו מונח על השלחן. ³⁵אבל אם נתנו ביניהם כלי שפותין ממנו, ובלאו הכי אין דרכו להיות על השלחן, הוי היכר אעפ"י שפותין מן הכלי. וכל שכן אם נתנו שם מנורה, או שאר דברים שעל השלחן, דהוי היכר. ויהיו זהירים שלא לשחות מכלי אחד, משום שהמאכל נדבק בכלי. וכל שכן שלא יאכלו מפת אחת. וכן נוהגין ליחד כלי של מלח לכל אחד בפני עצמו, כי לפעמים טובלים במלח ונשארו שזירי מאכל במלח:

(ד) בשני ב"א המכירים זא"ז - שאינם מתביישים זה מזה ויאכל כל אחד מחבירו (ש"ך). ביושבים רחוקים זה מזה בכדי שאין יכול לפשוט ידו וליטול מאוכל חבירו שרי לד"ה בלא היכרא (ש"ד), והמודר הנאה מדבר או אוסר אכילה עליו אסור להעלות על השולחן (פ"ת), י"א מי שאכל בשר שצריך לשהות שש שעות לא ישב אצל מי שאוכל גבינה שמא יושיט לו, ולא ראיתי נזהרין בזה (מ"ז), אם גם אחרים אוכלים על שלחן זה מותר אף בלא היכר דזה עדיף מאם עשו שום היכר ע"ש (פ"ת).

(ה) מפה אחת - משמע דרשאי לאכול ע"י היכר ולא דמי לחמץ שאי אפשר שלא יתערב כל שהוא ועיין סימן פ"ט ס"ד ושם אבאר לענין מפה (ש"ד סק"ח).

(ו) פת להכיר - היינו א' אוכל ממנו תו לא הוה היכרא כיון שאוכל ממנו, ומש"כ שפת הוה הכירה אפילו אינו שלם (ש"ד).

(ז) אם נתנו שם מנורה כו' - היינו כשאין דרכה להיות שם כגון ביום ובכה"ג אבל אם דרכה להיות בלילה במקום הזה לא הוי היכר (ש"ך, וט"ז), או שאין דרכה לעמוד במקום הזה אלא בסוף השלחן ועכשיו העמידוה להפסיק בין מאכל חלב לבשר (ש"ד).

(ח) משום שהמאכל נדבק בכלי - והלכך אפי' הם בשתי שולחנות ואפי' שני אכסנאים אסור (ש"ך), וכ"ש דאסור לאכול מפת א' האוכלין בשר וחלב (ש"ד), מיהו אם העמידו קנקן ושותין מכלים קטנים שפיר דמי (מ"ז סק"ו).

³⁴איסור והיתר הארוך כלל מ' (דין יג).

³⁵הגהת אשירי פרק כל הנשר (סי' כ) נצטט אור זרוע (ח"א סי' תסז).

יורה דעה עם מאיר הדעה